

ANNA WIERZBICKA¹, MAŁGORZATA KROKOWSKA-PALUSZAK¹, MAGDALENA SCHMIDT²

¹ Katedra Łowiectwa i Ochrony Lasu, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, ul. Wojska Polskiego 71d, 60-625 Poznań, e-mail: wierzba@up.poznan.pl

² Nadleśnictwo Włoszakowice, Wolsztyńska 13e, 64-140 Włoszakowice

TURYSTYKA W PRZEMĘCKIM PARKU KRAJOBRAZOWYM – CZEGO OCZEKUJĄ TURYŚCI?

Kompleksowe zaspokojenie funkcji społecznej jest jednym z nadrzędnych celów działalności Przemęckiego Parku Krajobrazowego (PPK). Celem pracy było zbadanie nasilenia ruchu turystycznego w Parku, a także określenie jego potencjału przyrodniczego, kulturowego i turystycznego. Narzędziem badawczym była ankieta, przeprowadzona w okresie od czerwca 2014 do maja 2015 roku. Przebadano 6006 respondentów. Najczęściej wskazywanym przez ankietowanych powodem wyboru PPK była chęć obcowania z przyrodą. Głównym celem przyjazdu były wypoczynek i rozrywka. Badani wybierali czynną formę spędzania wolnego czasu. Wśród gości przeważało zainteresowanie turystyką wodną i rowerową. Preferowaną wśród nich formą rozrywki były imprezy okolicznościowe oraz wizyty w pubach i klubach. Zdecydowana większość badanych to mieszkańcy Wielkopolski. Respondenci najczęściej informacje o PPK uzyskiwali przez Internet.

Słowa kluczowe: badanie ankietowe, ruch turystyczny, turystyka wodna, walory przyrodnicze

I. WSTĘP

Zrównoważony rozwój (ZR) obejmuje wszystkie płaszczyzny działalności człowieka, w tym również turystykę. Rozumianą jako korzystanie z zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego w sposób, który nie narusza równowagi przyrodniczo-społeczno-ekonomicznej. Głównym zadaniem, w ten sposób pojmowanej turystyki, jest integrowanie swojej działalności z szeroko pojmowaną ochroną środowiska oraz kształtowanie odpowiednich postaw u turystów. Działania te dodatkowo mogą być realizowane jednocześnie z edukacją ekologiczną [Pisarek i in. 2018]. Parki krajobrazowe (PK) są jedną z dziesięciu form ochrony przyrody w Polsce, jednym z zadań Parków jest edukacja społeczeństwa. Jednym z zadań Służby PK jest prowadzenie edukacji przyrodniczej w miejscowych szkołach, a także promowanie wartości przyrodniczych, historycznych, kulturowych i turystycznych obszaru – co jest realizacją celów ZR [Referowska-Chodak 2018].

Tereny wiejskie coraz częściej i coraz chętniej odwiedzane są przez coraz liczniejszą grupę turystów. Wiąże się to między innymi ze wzrostem świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz potrzebą spędzania wolnego czasu w sposób, który jest jak najmniej szkodliwy dla środowiska. Rośnie znaczenie turystyki zwanej krajoznawczą, zrównoważoną, ekoturystyką czy wręcz turystyką zieloną. Wielkopolskie obszary wiejskie o najcenniejszych walorach przyrodniczych objęto ochroną, powołując parki narodowe, obszary Natura 2000 i parki krajobrazowe. Dobrze zorganizowana turystyka na obszarach wiejskich stanowi szansę na rozwój małych miejscowości, przynosząc korzyści uczestnikom życia społecznego. Gospodarze mają wówczas dodatkowe źródło utrzymania, turyści zyskują atrakcyjną propozycję wypoczynku na łonie natury, a całe społeczeństwo może cieszyć się z zachowania przyrodniczego i kulturowego bogactwa wsi [Basiński 2012, Jęczmyk i Kasprzyk 2017]. Kanalizacja ruchu turystycznego przyczynia się do ochrony bioróżnorodności [Kalinowska 2016, Knutelski 2018].

Aby w pełni realizować cele ZR należy we wszelkich działaniach uwzględniać potrzeby społeczne. Narzędziem, które pozwala w sposób wiarygodny odzwierciedlić nastroje społeczne jest badanie ankietowe.

Celem prezentowanego badania była analiza ruchu turystycznego na terenie PPK pod kątem oceny poziomu atrakcyjności i preferencji turystów, co w efekcie pomoże dostosować ofertę edukacyjno-turystyczną do potrzeb odwiedzających, a także wskaże najbardziej pożądane sposoby i kanały komunikacji ze społeczeństwem.

II. MATERIAŁ I METODY

Badanie przeprowadzono na terenie Przemęckiego Parku Krajobrazowego (PPK), który został utworzony 25 listopada 1991 r. na podstawie rozporządzenia nr 115a/91 Wojewody Leszczyńskiego w celu ochrony i zachowania jednego z najciekawszych fragmentów krajobrazu polodowcowego w Wielkopolsce (Pojezierze Sławskie będące częścią Pojezierza Leszczyńskiego) wraz z bogatymi zespołami leśno-jeziorno-łąkowymi. Park zajmuje powierzchnię 22 344 ha [http://www.krainakonwalii.pl/?page_id=112]. Badanie trwało w terminie od czerwca 2014 do maja 2015 roku.

Kwestionariusz zawierał 20 pytań i metryczkę. Pytania (poniżej) zawierały się w czterech kategoriach: (1) przyczyna i sposób przybycia [pytania 1-5], (2) dotyczące pobytu i zakwaterowania [6-9], (3) opinia na temat obszaru [10 do 20] i (4) metryczka.

1. Na terenie Przemęckiego Parku Krajobrazowego przebywa Pan/i jako:

A. turysta   B. mieszkaniec   C. inne

Jeśli odpowiedź to 'A', proszę podać skąd Pan/i przyjechała

2. Czy korzysta Pan/i z zasobów Przemęckiego Parku Krajobrazowego?   tak   nie

3. W jaki sposób korzysta Pan/i z Przemęckiego Parku Krajobrazowego? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)

A. indywidualnie   B. z partnerką/partnerem   C. z rodziną/przyjaciółmi   D. w grupach zorganizowanych

4. Cel przyjazdu Pan/i do Przemęckiego Parku Krajobrazowego? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)

A. wypoczynek lub rozrywka   B. sprawy służbowe (biznes)/praca   C. odwiedzić krewnych lub znajomych

D. zwiedzanie zabytków   E. cel religijny   F. edukacja   G. zakupy   H. cel zdrowotny   I. tranzyt   J. inne

5. Jak często odwiedza Pan/i Przemęcki Park Krajobrazowy?

A. jestem tu pierwszy raz (przypadkowo)   B. raz w roku (planowane)   C. 1-2 razy w miesiącu   E. częściej niż 1 raz w tygodniu   F. codziennie

6. Jakim środkiem transportu przyjechał/a Pan/i na teren PPK?

A. samochodem   B. pociągiem   C. autobusem   D. autokarem turystycznym   E. rowerem   F. pieszo   G. inne

7. Gdzie Pan/i nocuje. Proszę podać nazwę miejscowości

A. nie nocuję   B. na kempingu lub polu namiotowym   C. u znajomych/rodziny   D. w ośrodku

wczasowym   E. w kwaterze prywatnej   F. we własnym domu

8. Proszę podać długość pobytu na terenie Przemęckiego Parku Krajobrazowego

A. do 6 h   B. cały dzień   C. dwa dni   D. tydzień   E. więcej niż tydzień, ile?

9. W których miesiącach najczęściej korzysta Pan/i z PPK?
10. Za co Pan/i ceni Przemęcki Park Krajobrazowy (PPK)?
11. Jakie miejsce na terenie PPK wg Pani/a jest najbardziej atrakcyjne?
12. Co Pani/Panu się nie podoba w PPK?
13. Czego brakuje w PPK?
14. Czy widzi Pan/i zagrożenia dla PPK?   *tak   nie   nie wiem*
15. Czy może Pan/i wskazać, jakie kierunki rozwoju PPK są najbardziej pożądane?
16. Co można by Pana/Pani zdaniem zmienić w PPK?
17. Skąd czerpie Pan/i informacje co dzieje się w PPK? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)
- A. Internet   B. prasa   C. znajomi lub rodzina   D. inne   E. nie korzystam ze źródeł informacji
18. Jak chciałbyś otrzymywać informacje o tym, co się dzieje w PPK? (można zaznaczyć więcej odpowiedzi)
- A. poprzez newsletter (np. cykliczna informacja mailowa o tym, co dzieje się w Parku)   B. ulotki w miejscach publicznych   C. w specjalnym punkcie informacyjnym   D. poprzez serwis internetowy   E. w inny sposób   F. nie jestem zainteresowana/zainteresowany taką informacją
19. Jakie informacje o PPK chciałbyś/chciałabyś otrzymywać? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)
- A. o pracach gospodarczych (wycinka, opryski, nasadzenia, itp.)   B. o organizowanych imprezach sportowo-turystycznych   C. o organizowanych imprezach kulturalnych   D. o walorach przyrodniczo-krajoznawczych   E. o bazie sportowo-turystycznej   F. o planowanych inwestycjach   G. inne   H. nie jestem zainteresowana/y
20. Czy chciałbyś społecznie zaangażować się w działania na rzecz PPK?   *tak   nie   nie wiem*

W pytaniach 1-9 ankietowani mieli możliwość wielokrotnego wyboru odpowiedzi, zaś pytania 10-15 były pytaniami otwartymi. Odpowiedzi na te pytania dzielono na kategorie.

W metryczce pytano o płeć, miejsce zamieszkania, wiek (w przedziałach wiekowych 15-18; 19-24; 25-35; 36-49; 50-67; powyżej 67) oraz wykształcenie (w kategoriach: podstawowe, średnie, wyższe, inne).

Czas na wypełnianie formularza był nieograniczony. Dane były zbierane raz w miesiącu, w tych samych punktach, przez trzy następujące po sobie dni tygodnia, weekend lub dni wolne od pracy, w godzinach od 10.00 do 14.00. Punkty były zlokalizowane na terenie PPK w najbardziej reprezentatywnych miejscach, powiązanych z atrakcjami turystycznymi – każdy z nich leżał na terenie innej miejscowości, w granicach Parku. Badanie przeprowadzono w dziesięciu miejscach, a były to: Przemęt, Bucz, Olejnica, Boszkowo-Letnisko, Wieleń Zaobrzański, Górsko, Włoszakowice, Brenno-Ostrów, Jezierzycy Kościelne, Lgiń. W każdym miejscu badanie ankietowe przeprowadzało 5 osób – ankietorów, pracowników PPK i wolontariuszy.

III. WYNIKI

Zebrano łącznie 6006 wywiadów kwestionariuszowych, od osób określających się jako turyści. Największy odsetek ankiet został zrealizowany w miejscowościach Boszkowo-Letnisko (1802 – 30% wszystkich ankiet) i Wieleń Zobrzański (1201 – 20%). Najwięcej ankiet zebrano w miesiącach letnich, czerwiec – 908 szt., lipiec – 1400 szt., sierpień – 1218 szt. W miesiącach zimowych liczby te były zdecydowanie mniejsze grudzień – 100 szt., styczeń i luty – po 200 szt..

Ankietowanymi były w 58% kobiety a w 42% mężczyźni. Najwięcej, bo 25% respondentów, było w wieku 25–35 lat, kolejna 23% grupa badanych to ankietowani w wieku 19–24 lata, 19% stanowili respondenci w wieku 15–18 lat. Najmniej liczna była grupa najstarszych turystów (3%). Przeważały osoby z wykształceniem średnim (47%), nad osobami z wykształceniem wyższym (36%) i podstawowym (6%). Wykształcenie inne (zawodowe lub brak) wskazało 11% ankietowanych. Większość badanych pochodziła z miast (62%), z terenu Wielkopolski (54%). Kolejno swój udział w ruchu turystycznym na terenie PPK mają mieszkańcy województw: dolnośląskiego (19%), lubuskiego (13%) i śląskiego (6%). Wszyscy ankietowani byli turystami krajowymi.

Celem przyjazdu respondentów na teren PPK była głównie rozrywka i wypoczynek

(72%), zainteresowani byli także zwiedzaniem zabytków (11%). Kolejne powody to: cel zdrowotny (8%), religijny (4%), odwiedziny u krewnych i znajomych (2%).

Ponad połowa (53%) ankietowanych, przyjechałaby wspólnie z rodziną lub przyjaciółmi, 7% ankietowanych zdecydowało się na przyjazd indywidualny, tyle samo skorzystało z wyjazdów zorganizowanych (wycieczki, kolonie). Prawie połowa (49%) turystów przyjechała na więcej niż tydzień, 39% ankietowanych spędziło tydzień na terenie parku, 11% turystów przyjechało na dwa dni, a jeden dzień pobytu zadeklarował 1% wszystkich pytanym. Zdecydowana większość (86%) respondentów świadomie wybiera PPK, 10% ankietowanych pojawiło się przypadkowo na terenie parku.

Turyści nocują najczęściej w ośrodkach wczasowych (63%) i kwaterach prywatnych (21%), 10% ankietowanych spędziło czas we własnym domu letniskowym, 4% skorzystało z oferty kempingowej lub pola namiotowego, zaś 2% zatrzymało się u rodziny bądź znajomych. Zdecydowana większość turystów (64%) przyjechała na teren Parku samochodem, 21% ankietowanych przyjechało pociągiem, a 4% autobusem. Inne środki transportu: rower, autokar turystyczny wybrało łącznie 9% respondentów.

Informację o wydarzeniach w PPK turyści czerpią: z Internetu (32%), od rodziny i znajomych (15%), z prasy (12%), a aż 30% pytanym nie korzysta z żadnego źródła informacji. Na pytanie: *W jaki sposób chciałbyś otrzymywać informacje o tym, co się dzieje w Przemęckim Parku Krajobrazowym?* najczęściej wskazywaną odpowiedzią był Internet (51%), 26% ankietowanych wybrało newsletter wysyłany przez pracowników PPK, a 16% ulotki w miejscach publicznych. Turyści, chcieliby otrzymywać informacje o: imprezach sportowo-turystycznych (57%), dostępności do bazy sportowo-turystycznej (17%), imprezach kulturalnych (10%) i walorach przyrodniczo-krajoznawczych (6%), 4% badanych interesują prace gospodarcze i planowane inwestycje. Łącznie 96% ankietowanych jest zainteresowanych informacjami z terenu PPK, jedynie 4% pytanym nie chce otrzymywać żadnych informacji.

Badani zostali także zapytani czy chcieliby zaangażować się społecznie w działania na rzecz Przemęckiego Parku Krajobrazowego. Większość pytanym wyraziła chęć (42%), niechętnych było 33% badanych, nie miało zdania 25%.

Odwiedzający PPK cenią najbardziej walory przyrodnicze obiektu (48%), najczęściej wymieniano - jeziora i wiążące się z nimi atrakcje, spacer i jazdę rowerem na świeżym powietrzu. Walory kulturowe były najistotniejsze dla 41% ankietowanych – w tej kategorii odpowiedzi mieszczą się: kościoły, wieże widokowe i wiatraki. Dla 13% pytanym największą wartość przedstawiają wydarzenia sportowe i kulturalne, takie jak dożynki, noc świętojańska.

Na pytanie o najbardziej atrakcyjne miejsca na terenie PPK ankietowani odpowiadali różnorodnie. Najwięcej (54%) wskazało leśne urządzenia turystyczne i rezerваты za najatrakcyjniejsze (do kategorii tej zaliczono ścieżki dydaktyczne, Wyspę Konwaliową, lokalne parki, ogródki działkowe, zieleńce), 46% ankietowanych zachwyciły zbiorniki wodne. Obiekty turystyczne za najbardziej interesujące uznało 16% badanych (do kategorii tej zaliczono wieże widokowe, Galeria Rzeźby Ptaków w Górsku, Leśniczówka w Koczurach z zagrodami i wolierami dla zwierząt, stajnie), obiekty kulturowe zostały wymienione przez 7% respondentów (do kategorii tej zaliczono Kościół pw. Narodzenia NMP w Wieleniu Zaobrzańskim, Kościół ewangelicki w Kaszczorze, Kościół pw. św. Jana Chrzciciela w Przemęcie, Kościół pw. św. Jadwigi Śląskiej w Brennie, Parafia rzymskokatolicka pw. św. Bartłomieja i św. Jadwigi Śląskiej, Pałac z XVII w. we Włoszakowicach i Muzeum Karola Kurpińskiego, drewniane wiatraki w Brennie, Kaszczorze, Grotnikach).

Jako słabe strony PPK turyści wskazali: zaniedbane plaże (56%), niedostateczną liczbę miejsc parkingowych (55%), zły stan dróg dojazdowych (44%), niedostateczną liczbę ścieżek rowerowych (36%), ich słabe oznakowanie (21%) i słabe oświetlenie (18%). Odwiedzającym nie podoba się także nadmierny hałas (13%) brak placów zabaw dla dzieci (8%). Ze słabymi stronami wiąże się potrzeba poprawy i tak (analogicznie) respondenci podali czego najbardziej im brakuje w PPK, są to: parkingi (73%), ławki, przebieralnie i publiczne toalety (41%), ścieżki rowerowe (30%), kosze na śmieci (24%), tablice informacyjne (19%) i lampy przydrożne – 15%.

Ankietowani zostali także zapytani o pożądane przez nich kierunki rozwoju PPK. Według badanych Park, by mógł się rozwijać, powinien dążyć do poprawy infrastruktury turystycznej (61%), popierać turystykę wodną (52%) i wspomagać organizację wydarzeń kulturalno-rozrywkowych (44%). Sytuacja sanitarna, w tym wywóz śmieci, powinna być przedmiotem troski według 38% pytanych, 35% badanych wymieniło reklamę Parku za kierunek rozwoju, 34% badanych jako właściwy kierunek rozwoju wskazało stawianie na edukacją turystyczną. Ponadto prawie jedna trzecia badanych (30%) uznało, że w Parku powinien być prowadzony ciągły monitoring potrzeb branży turystycznej.

IV. DYSKUSJA

PPK był częstym obiektem badań osób zajmujących się turystyką w latach 90. XX wieku [Ławecki 1995, Gałęcki 1996, Zimniewicz 1996]. Wówczas poruszane tematy badań to: relacja pomiędzy turystyką a ochroną środowiska [Ławecki 1995], możliwości rozwoju turystyki [Gałęcki 1996] oraz oczekiwania społeczne – w tym mocne i słabe strony terenu [Zimniewicz 1996]. Z biegiem czasu zmianie uległa zarówno infrastruktura turystyczna, jak i zmieniły się oczekiwania i potrzeby społeczne. Ze wszech miar zasadnym wydaje się być zweryfikowanie i analiza bieżących oczekiwań turystów odwiedzających PPK.

Omawiane wyniki są próbą określenia i analizy potrzeb i oczekiwań społecznych odwiedzających PPK, pierwszą taką próbą od 20 lat.

Z przeprowadzonego badania wynika, że nie ma miesięcy, w których notuje się całkowity zanik aktywności odwiedzających, warto zaznaczyć jednak, że najwięcej osób odwiedza Park w okresie letnim - przypada to w miesiące wakacyjne (czerwiec, lipiec, sierpień). Podobnie kształtuje się rozkład liczby osób odwiedzających inny park krajobrazowy Wielkopolski - Puszcze Zielonkę badanych przez Kozłowskiego [2014].

Zdecydowana większość turystów (83%) odwiedzających PPK to osoby z wykształceniem średnim (47%) lub wyższym (36%) z co potwierdza obserwacje Kalecińskiej [2013] i Kozłowskiego [2014], wskazujące na to, iż osoby lepiej wykształcone i przez to zamożniejsze chętniej spędzają czas poza domem, prawdopodobnie mają one wyższą świadomość istnienia potrzeby wypoczynku niż osoby z niższym wykształceniem.

Większość badanych pochodziła z terenu Wielkopolski, co świadczy o lokalnym oddziaływaniu PPK. Wskazuje też, że duże znaczenie przy wyborze miejsca wypoczynku ma odległość oraz łatwości dotarcia do niego [Seweryn 2002, Kowalczyk 2011, Kozłowski 2014].

Dla osób zajmujących się planowaniem i promowaniem turystyki istotny jest cel, dla którego turyści przyjeżdżają w dane miejsce. Mówi on o atutach terenu oraz najczęstszych motywach kierujących odwiedzającymi. Informacje takie mogą być wykorzystane na szereg sposobów, a przede wszystkim mogą służyć poprawie atrakcyjności turystycznej obszaru. Pozwalają na udoskonalanie bądź likwidację poszczególnych gałęzi, które wpływają na zainteresowanie turystów [Płocka 2009]. Dla ponad 70% turystów odwiedzających PPK jednym z głównych powodów przyjazdu jest rozrywka i wypoczynek. Kluczową rolę odgrywa tu wysoki poziom zagospodarowania turystycznego Parku,

z wieloma imprezami kulturalnymi, sportowymi i rozrywkowymi oraz odpowiednim środowiskiem – towarzystwem osób, które przybyły na ten teren z tych samych powodów [Śniadek i Zajadacz 2007].

We współczesnym świecie, w którym ważną rolę odgrywa cyfryzacja nie zaskakuje wynik, iż większość ankietowanych preferuje Internet jako formę komunikacji z PPK. Nieco inaczej wybrali ankietowani z terenu PK Puszcza Zielonka – tam Internet znalazł się na drugiej pozycji (Kozłowski 2014). Pierwszą pozycję zajęli - znajomi. Należy, więc, zapewnić turystom dostęp do różnych źródeł informacji z naciskiem na promowanie ważnych wydarzeń na stronach internetowych, na portalach społecznościowych, a także newslettery.

Ankietowani zostali również zapytani o chęć zaangażowania się w społeczną działalność na rzecz Parku. Największą grupę stanowiły osoby, które chciałyby się zaangażować w pracę społeczną w PPK (42%). Jedna czwarta respondentów nie ma zdania na ten temat – to grupa do której warto trafić z informacjami o działalności PPK i rozbudzić emocje, które mogą się przełożyć w przyszłości na aktywne działanie na rzecz parku. Podobnie jak w Puszczy Zielonka 33% ankietowanych nie była zainteresowana angażowaniem się w działalność na rzecz parku krajobrazowego [Kozłowski 2014].

Okazuje się, że czynnikiem decydującym, dla naszych respondentów, o wyborze Przemęckiego Parku Krajobrazowego dla celów wypoczynkowych jest występowanie korzystnych warunków do uprawiania wypoczynku czynnego. Ważna jest możliwość plażowania i kąpieli, uprawiania sportów rekreacyjnych oraz odbywania spacerów i jazdy rowerem wyznaczonymi ścieżkami rowerowymi oraz specjalnymi szlakami. Odwiedzający PPK nie różnią się w swych opiniach, na temat czynników decydujących o atrakcyjności terenu, od odwiedzających PK Puszcza Zielonka [Kozłowski 2014]. Typ środowiska geograficznego wyznacza możliwości wypoczynku lub uprawiania tej czy innej formy turystyki, sugeruje charakter inwestycji, umożliwiającej i ułatwiającej wykorzystanie walorów przyrodniczych obszaru. Najbardziej atrakcyjny pod tym względem jest Kajakowy Szlak Konwaliowy. Należy jednak zwrócić uwagę, że wymaga on dobudowy przynajmniej części infrastruktury. Szlak ten powinien być przygotowany nie tylko z myślą o turystach – kajakarzach, dodatkową atrakcją tego miejsca mogłyby być spływy sterowanymi tratwami, a także szlak rowerowy i pieszy [Śniadek i Zajadacz 2007].

Jako mocne strony Parku respondenci uznali warunki przyrodnicze, w tym zbiorniki wodne, las i zagospodarowanie terenów zielonych, krajobraz, co jest zbieżne z wynikami sprzed lat [Zimniewicz 1996]. Atrakcjami działającymi korzystnie są także istniejące obiekty kulturowe oraz imprezy kulturalne. Dla odwiedzających inny park krajobrazowy w Wielkopolsce, Puszcza Zielonka, ważne były podobne elementy tj. warunki przyrodnicze [Kozłowski 2014].

Ankietowani najczęściej narzekali na brak parkingów, ławek, przebieralni, toalet publicznych i ścieżek rowerowych, a także koszy na śmieci, tablic informacyjnych i lamp przydrożnych. Badania przeprowadzone przez Zimniewicza [1996] miały nieco inny rozkład odpowiedzi. Dwie dekady temu za najbardziej dokuczliwą sytuację uznano nieprzestrzeganie prawa i problem z niedostateczną siecią kanalizacyjną. Obecnie problem dotyczący kanalizacji i odprowadzania ścieków został częściowo rozwiązany, poprzez budowę nowych oczyszczalni. Inne PK zmagają się z podobnymi problemami [Kozłowski 2014].

V. PODSUMOWANIE

PPK cieszy się największym powodzeniem wśród turystów w okresie wiosenno-letnim. Przyjeżdżają oni całymi rodzinami, głównie z Wielkopolski, by cieszyć się walorami przyrodniczymi terenu i uprawiać aktywne formy turystyki, szczególnie te związane z wodą. Ankietowani chcieliby otrzymywać informację o działalności Parku. Turyści dostrzegają potrzebę poprawy zagospodarowania turystycznego obszaru. Chętnie włączają się w pracę na rzecz PPK. Lokalność wypoczynku i chęć włączenia się w działanie na rzecz PK są spełnieniem założeń zrównoważonego rozwoju. Włodarze terenu PPK mogą wykorzystać ten potencjał przy planowaniu kierunków rozwoju tak, aby był on zrównoważony, a jednocześnie odpowiadał potrzebom odwiedzających.

BIBLIOGRAFIA

1. Basiński P. 2012. Agroturystyka w parkach krajobrazowych Wielkopolski. Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego. Poznań 2012. [dok. elektr. <http://www.zpkww.pl/agroturystyka.pdf>; data wejścia 12.10.2018].
2. Gałęcki R. 1996. Możliwości rozwoju turystyki na terenie Przemęckiego Parku Krajobrazowego. [w:] Turystyka i rekreacja leśna. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych. Poznań. 46-50.
3. Jęczmyk A., Kasprzak K. 2017. Turystyka kulinarna w świetle koncepcji zrównoważonego rozwoju w Polsce. *Polish Journal for Sustainable Development* 21(1). 7-14. DOI: 10.15584/pjsd.2017.21.1.1
4. Kalecińska J. 2013. Nowe technologie w branży turystycznej. Akademia Wychowania Fizycznego w Warszawie. Warszawa 2013. [dok. elektr. http://www.ecorys.pl/sites/default/files/nowe_tehnologie_w_branzy_turystycznej.pdf, data wejścia 14.10.2018].
5. Kalinowska A. 2016. Jak przyspieszyć zmiany świadomości aby spowolnić tempo utraty różnorodności biologicznej. *Polish Journal for Sustainable Development*. 20. 67-76. DOI: 10.15584/pjsd.2016.20.8
6. Knutelski S. 2018. Różnorodność biotyczna dobrostanem ludzkości. *Polish Journal for Sustainable Development*. 22 (1). 27-38. doi: 10.15584/pjsd.2018.22.1.4
7. Kowalczyk A. 2011. Geograficzne aspekty przestrzeni turystycznej (Nowe spojrzenia na koncepcję przestrzeni turystycznej). [w:] Duda-Gromada K., Durydiwka K. *Przestrzeń turystyczna. Czynniki, różnorodność, zmiany*. Warszawa. 29-38.
8. Kozłowski T. 2014. Puszcza Zielonka. Atuty, zagrożenia, perspektywy w opinii osób korzystających z jej zasobów. Raport Badawczy. Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa. Poznań.
9. Ławecki M. 1995. Turystyka a ochrona środowiska na terenie Przemęckiego Parku Krajobrazowego (na przykładzie Boszkowa). *Biuletyn Parków Krajobrazowych Wielkopolski*. 2. 51-53.
10. Pisarek M., Olbrycht T., Gargała-Polar M., Kucharska-Świerszcz M. 2018. Agroturystyka jako wsparcie różnorodności biologicznej. *Polish Journal for Sustainable Development* 22. 55-62. DOI: 10.15584/pjsd.2018.22.1.7.
11. Płocka J. 2009. Turystyka. Wybrane zagadnienia. Wydawnictwo Escape Magazine. Toruń.
12. Referowska-Chodak E. 2018. Wspólna edukacja nadleśnictw Lasów Państwowych z perspektywy parków krajobrazowych. *Sylwan*. 162 (9). 775-784.
13. Seweryn R. 2002. Atrakcyjność turystyczna obszaru, jako kategoria ekonomiczna. Istota, struktura i metoda pomiaru. *Zeszyt Naukowy Akademii Ekonomicznej w Krakowie*. 612. 61-79.

14. Śniadek J., Zajadacz A. 2007. Program Rozwoju Turystyki w Regionie Leszczyńskim. Leszno 2007.
15. Zimniewicz K. 1996. Jakiego Parku Pragniemy. Wyniki badań ankietowych dotyczących Przemęckiego Parku Krajobrazowego. Biuletyn Parków Krajobrazowych Wielkopolski. 1(3). 25-37.

Strona internetowa:

http://www.krainakonwalii.pl/?page_id=112, (dostęp: 17.05.2015 r.)

TOURISM IN THE PRZEMĘT LANDSCAPE PARK - WHAT DO TOURISTS EXPECT?

Summary

Complex fulfillment of the social function is one of the most important goals of the Przemęcki Landscape Park (PPK). The goal of the work was to examine the intensity of tourist traffic in the Park, as well as to determine its natural, cultural and tourist potential. The survey was carried out from June 2014 to May 2015. 6006 respondents were examined. The reason for choosing PPK most frequently indicated by the respondents was the desire to connect with nature. The main purpose of the visit was rest and entertainment. The respondents chose the active form of spending free time, the interest in water and cycling tourism prevailed. The preferred form of entertainment was parties and visits to pubs and clubs. The vast majority of respondents are residents of Wielkopolska. Respondents usually obtained information about PPK via the Internet.

Key words: survey, tourist traffic, water tourism, natural values